

# علوم اقتصادیه و اجتماعیه

## مجموعہ علامہ

مرآۃ برنجی کوئی نثر اولیٰ

مؤسسی

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جاوید

### مشرحات

لائحه: محمود اسعد۔ — حیات اجتماعیه: بدیع نوری۔ —  
 بودجہ حقنک تاریخی: دارالفتون معلم لکھنؤ دھدی۔ — بورسہ  
 معاملات: محمد جاوید۔ — حکومت و حریت: حنفیہ سنسکرت  
 فلسفہ سی: رضا توفیق۔ — فرانسیسہ اختلال کبیری: احمد  
 شعیب۔ — استغراض مقالہ نامہ لری۔

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جاوید

نسخہ سی: ۱۰ غروش

استانبول

امور ادارہ و تحریر: ملین مطبعہ سی۔

۱۳۲۵

# بودجه حقك تاريخي

انكلتره

حقوق ماليه نك استحصالي خصوصنده اك اول احراز ظفر ايدن انكليز قومي اولمشدر . ۱۵ نجى عصر ميلادى محررلردن (Communes) انكلتره دن بحث ايدر كن شويله ديور : « اموال عموميه نك اك ايني اداره ايدلديكي مملكت ، بنم طانيديغم مملكتلر ايچنده انكلتره در . » ۱۶۸۸ تاريخلرنده اورا اثر خاندانه منسوب اوچنجى ويلهلمك تحت قرالى يه سعودى ايله خاتمه لنن ايكنجى انكليز انقلابى ، انكلتره ده بودجه حقك صورت قطعيه ده كسب قوت ايدرك تملشمه سنى تا مين ايتمشدر .

لكن بوتاريخدن چوق اوللرى انكلتره دائمشو دستور تطبيق حركت ايدىيور ايدى : « هر وىركى مطلق اهالى طرفدن مظهر تصويب و قبول اولميدر . » بو بودجه حقى ديمكدر . بو حق انكلتره نك اك قديم و ثائق حقوقيه سنده مسطوردر . پك چوق كيمسه لره نظراً ، انكلتره ده بودجه حقى او قدر قديمدر كه ، منشأنى تعيين ايتك كيمسه جه قابل اوله ماز . انكلتره ده قرال انجى پارلمنتو مجلسلرينك اعانه سيله قوه قانونيه اكتساب و بواقتدارندن استفاده ايدر .

واقعا ، بو بويوك قاعده لرى بودجه صراحتله بيان و تا مين ايده جك خصوصى عهد و شرط نامه لر موجوددكلدر . شو قدر كه بو قاعده لك اساسلرى طاغيق طاغيق اسكى انكليز قانونلرنده بولنه بيلير . دها مهم اولان جهت شوراسيدر : « بو قاعده لر درت بش يوز سنه دن برى انكليز لك يوره كلرنده يازىلى طور مقدمه در . » انكلتره ده كرك ويغ ، كرك تورى فرقه سى شو خصوصه بربر ليله دائما اتفاق و اتحاد ايدرلر . موجود اتحاد افكاره نظراً ، ملك و وكيللردن مأذونيت آلدقجه ، قراك بر قانون نشر و اعلان ايلسنه و بر وىركو طرح و جبايت واك عا دى و اهميتسز دخى اولسه صورت منتظمه ده

عسكر اخذ و تربيه ايتمسه ، انكلتره قراللىق قديم قوانين اساسيه سى  
تماميله مانعدر .

ماقولاى نامذات « انكلتره تاريخنه » دائر اولان اثرنده دييور :

پارلمتونك اذن و مساعده سى اولدوچقه ، قرالك بر و يركو قويغنه  
صلاحيتي بولمدينى ، غير معلوم زمانلردن برى انكلترهده برقاعده اساسيه  
و عموميه كي جاريدير . برنجي ژانه انكليز بارونلرى بوتعهداتك تكرار  
ايديلهرك امضا ايدلمسنى تكليف ايتديلر . ژان امضا ايتدى . برنجي ادوارد  
بوقانونى تحديده چالشدى . كنديسى پك ماهر و خلق آره سنده شهرتكيير  
و عموميتله پك مقتدر اولغله برابر ، ملت طرفندن بيوك برخالفت كوردى و طلبنى  
كرى آلمغه مجبور اولدى . بونك اوزرينه ، بردفعهده خلق ايله حكمدار  
اره سنده قرارلشديرلدى : « نه قرال ادوارد ونه خلفلرى قانون قديمى  
بوزهرق ، ملتك رضا و موافقتى استحصال ايتزدن اول و يركى وضع  
وجبايت ايتمه جكلردر . »

مع مانيه ، تودور خاندانى انساننده بو حقوق قديميه ازچوق ايراث  
خلل ايدلدى ؛ مثلاً سكرنجي هازرى ايله نوليزابت طرفندن بويله تشبيلر  
واقع اولمشيدى ؛ انجق بونعرضلر كيجي واستنائى ايديلر . ۱۷نجى عصر  
ايچنده استوارت خاندانى حقوق قديميه مراعات ايتماكي دستور حالته  
كتيرمك ايتيور ايدى . بالخاصه برنجي ژاق ، صندالى قرالى به صعودى  
تاريخندن يعنى ۱۶۰۳ دن اعتباراً ، مظالم مستبد سنه برصنت مشروعه  
و يرمك ، مسئله نك جهت نظريسنى بيله تايمين ايتك نشبشته بولدى .  
يربوزنده احكام الهيه ي تطييقه كوياصنعت و كائى اولدينى جهتله ، حكومت  
قراليه موجود قانونلرك اوزرنده فرض اولنيور و قرالك مداحلرى  
طرفندن و يركو مسائلنده امتيازات و حقوق مليه نك قراجه پامال ايدلمسنه  
امكان و مساعده موجود اولدينى ادعا ايديليور ايدى . و يركولرى وضع  
ايتك ، رفع و لغو ايتك يانكز قراله عائد برحق صاييلور ايدى . برنجي

ژاق آچیقندن آچیغه میدان محاصره یه آتیه مدی ایسه ده ، اوغلی و خلقی برنجی شارل زماننده ملتک عدم ممنونیت و اعتمادی اثری اوله رق ، مسئله نك قرال و ملت آرہ سنده برمصادمه و منازعه یه منجر اولسنی حاضرلادی . ۱۶۲۵ تاریخندن ۱۶۴۸ اختلاکته قدر پارلمنتورل بومسئله یه دائر برچوق شایان دقت مقررآده بولندیلر ؛ بودجه حتی تاریخی ایچون بونار پك مهمدر .

برنجی شارل ، قرال اولور اولماز ، ۱۶۲۵ تاریخنده عوام قاره سنی طوبلادی ؛ عوام اعضاسی قرال شارله غیرکافی برمقدار تخصیصات ویردی . قرال اعضایه تزید تخصیصات ایچون یالواریور ایدی . لکن رجالر فائده ایتیمور ایدی . شارل کنجلیکنندن ، احتیاجاتندن ، پدرندن قالله دیونندن بحث ایدیور ایدی . اعضاعناد واصرارده دوام ایتدکلرندن عوام قاره سی قاپاندی قرال شارل بونك اوزرینه اوتهدن بریدن استقراض ایله برآز پاره بولدی . لکن اسپانیا حربی حسن صورتله ختامه ایردیرله مدیکندن ، ۱۶۲۶ سنه سنده بتکرار پارلمنتو اعضاسنی دعوت ایتك مجبورتی حاصل اولمش ایدی .

ایکنجی پارلمنتو قرال طرفندن طلب ایدیلن تخصیصاته رضا ویریور فقط مراسم شکلیه نك اجراسنی کله جك . اجتماعه براقیور ایدی . ۱۶۲۶ تاریخی انکلترده تصدیق تخصیصات سنویه ایچون مهم برمبدأ تاریخ عد ایدیه بیلیر . لکن پارلمنتونك بووضعیت وعدم اعتمادندن برنجی شارل حدتلیور و مملکت وکیللرینه قارشى چین جین کوستره رك پارلمنتو علیه نه تهدیدآده بولینیور ایدی . اصدار ایدیلن بریاننامه سنده شارل دیور :

« برزمان بالجه خرستیان مملکتلرنده پارلمنتو عادتى واردی ؛ لکن یواش یواش تاجدارلر کندى وظیفه لرینی ده ائی طانیوب قوتلرینی طوبلادیلر و بومجلسلرک خیر چینلغی کوره رك برزبرر بوعادتى قالدیردیلر ،

وحكم قرايليرني انفاده باشلاديلر . انكلتره مستثنا اولديني حالده ، بوكون خرسيتيانلق علنده هر يرده پارلمنتولر لغوايدلمشدر . « قرالک بو طرز بياني بالطبع عوامک خوشنه کيتميور ايدى . شيمدى ، عوام طلب ايديلن تخصيصاتى بىستون اعطادن استنکاف ايتديلر .

اولا صاغدن صولدن خزينه يه براز پاره بولنه رق بوشلق طولديرلغه چاليشيلدى ، صکره مملکت داخنده جبرى راستقراض ياپيله رق هر کسدن پاره النغه تشبث ايدلدى . سراى آووقاتلرى ويركى ايله استقراض آره سنده فرق بولنديغنى اثباته چاليشيورلردى ؛ ويرکيلرک وضع وجباتى حقى ملتک وکيللرينه عائد ومنحصر اولسه بيله ، استقراضلرک مذاکراتى اجراحق وصلاحيتى يالکز قراه عائد اولمق لازمدر . اما ، جبرى استقراض ايله ويركى آره سنده فى نفس الامر هيچ برفرق يوقدر ؛ استقراض جبرى کيزلى بر ويرکودر . بومغالطه لر ايله خلق الداديله ميور ايدى . حقوق عموميه وحاکميت مليه حقنده ، انكلتره افکارى آرنق کاله ايرمش اولديغندن ، عموماً خلق استقراض جبرى اوراقى آلمقندن استنکاف ايديور ايدى .

باشقه مملکتلرده ، مثلاً فرانسه ده والمانيا ده غير مشروع ويرکيلر قونمش ايسه ده ، خلقک انكلتره ده اولدينى کي حکومته قارشو عصيان ايتدکلرى کوروله مشدر . انكلتره حکومتى تأمين مقصد ايچون حبس جزاسنه مراجعت ايديور فقط تأثير ايتيور ايدى . چونکه محبوسين محاکمه تحريراً وشفاهاً مراجعت ايدرک افکار عموميه يي علولنديريدلر ؛ بر قاج مهم دعوا قرال ديوانه قدر چيقدى وبتون ملتک اياقلاشمسنى انتاج ايتدى .

بو ائنده فرانسه ايله انكلتره نك مناسبات سياسيه سى کسيلمش و انكلتره ده تخصيصاته ينه شدتله لزوم حس ايدلمک باشلامش ايدى . بوسيله ۱۶۲۸ تاريخنده اوچنجى دفعه پارلمنتو دعوت اولندى . قرال شارل موفقيتتى

تأمین ایتیمه جک بر طرز ایله پارلمنتو اعضاسنه دیور ایدی : « اکر اعضا حکومتک احتیاجات عاجله سنی تأمینه غیرت و بذل معاونت ایتیمه جک اولورلر ایسه ، قرال کندی وجداننک متابعت ایتدیکی قانونلرک سوق امرانه سیله دیکر بر طاقم وسائط استعمانته مجبور اوله جقدر . . »

غضوب قرالک نظریه مالیه سنی شوپله خلاصه ایده بیلیرز : « ملتک وکیللری بهمه حال ویرکی طرح و جباتی ایچون حکومته مساعده ایتک مجبوریتده درلر . تخصیصات لازمنه نک تدارکنه راضی اولمازلر ایسه یاخود عاجل و غیر قابل رد احتیاجات ظهور ایدر ایسه ، قرال حق حکمرانیسنه استناداً حرکت ایده بیلیر . ضرورت زماننده قرال ویرکی وضع ایتک صلاحیتنه مالکدر . کذلک بو ضرورتک وجود و عدمنی تعیین یالکز قراله عائددر . » سرای اووقاتلری ایله مذاکرات نتیجه سنده ، قرالجه قرارلاشان نتیجه محاکمات بوندن عبارتدی : قرال ملتک امنیت و سعادت تأمین ایچون حقوق ارثیه حکمرانیسی سببیه کنیدیسی مکلف بر حاکم اعظم عد ایدیور . و بومقصد سلامتک حصولی ایچون دخی من - طرفه بر قوه تفذیه نظریله شخصی یوکسک کوریور ایدی .

حالبوکه ، بونظر و فکرده بولنان قرالترینه رغماً ، انکلیز خلقی دها بشقه درلو دوشونیور ایدی ؛ پارلمنتو قرالک بو فکر و نظرینه « استدعای حقوق » نامیله یاد ایدیلن بروثقه ده جواب ویریور و [۱۲۱۵] شرطنامه حقوقنک احکامی تأیید واکاله چالیشیور ایدی . بووثقه ده دینیلیور : « ملتک رضاسی اولینجه ، هیچ بر ویرکی آله نماز . کرک جبری

استقراضلر و کرک اختیاری استقراض دینلن *Emprunt de Bénévolence* شیلر افراد ملتک حقوقته تجاوزدر . « اوزون ترددلردن صکره ، برنجی شارل بو « استدعای حقوق » طلبنک الته امضاسنی آندی ؛ چونکه پاره یه محتاج ایدی ؛ و آنک بو مغلوبیتی اوزرینه ، طلب ایدیلن بش نوع تخصیصات در عقب ویرلیدی .

بو آراده انكلتره حكومتى تعهداتنه رښمآ ، Poundage و Tonnage ويريكاريڼى ملغا اولدقلى حالده ، الاڼ ليانلره جبايت ايدييور ايدي . ۱۶۲۹ سنهسى اجتماع ايدين دردنجي پارلمنتو بو بابه حكومتدن سؤاللر صورمغه باشلادى . شارل پك رعايتكارانه اوليان بو كې استيضاحاته صيقلدى وقيزارق ۱۶۳۱ تاريخنده پارلمنتوي طاغيئدى . ارتقى شارل پارلمنتوسز اداره حكم ايتك استديكنى آكلاتيور ايدي .

پارلمنتونك بودردنجي اجتماعندن صكره قرالك فكرى پك ثابت ايدي : ملت وكيلىرينه صورميه رقى ويريكو وضع وجبايتى حقنده ارتقى تشبثاتده بولنلييور؛ بونك ايچون Poundage و Tonnage رسملريڼى جبايت ايتمكه دوام ايدييور . صكره صابون ، درى ، طوز ، توتون ، ياغ قاش ، شراب وسائره حقنده انحصارلر ياپيلمغه باشلانيور . لكن بومنايع واردات كندكجه آركليور . بوسيدن قرال شارل تماماً يكي برويركى وضع وتأسيس ايتك ايستيور؛ بوووركو پك مشهور اولان سفائن رسميدر :

برزمان حرب اثناسنده حكومت سلاخلنه رقى Ships money اسباب مدافعه نك تدارك ايدلسى ايچون ساحل اهاليسى جبر ايده بيلير ايدي . ساحل اهاليسندن سفائن ادوات وطاقلى ايله تجهيزات ايسنيه بيلايرايدي؛ حتى بونك يرينه ايسترايسه پاره آله بيليرايدي . لكن قرال شيمدى ساحل ايله برابر داخلده دى بوووركوي تأسيس ايدييور . وانجق حرب زماننده معفو كوريلن بوووركوي صلح حالنده جبايت ايتك تشبثنده بولنيورايدى . بتون انكليز قومى بوووركى سبيله آياقلاندى . سفائن رسمى ناميله طوپلاديني پاره يي دوڻمناك تعمير واصلاحنه صرف ايتمديكنه دائر قرال عليهنده اتهاماتده بولنييور ايدي ، خلق يالكىز ديورايدى : نه اولور ايسه اولسون ، بوووركى غير مشروعدر ، چونكه ملت ويريكنك طرح وجبايت ايدلسنه مساعده ویرمامشدر !

مشهور مخالفيندن Hampden نام ذات يكرمى شيلندن عبارت اولان

سفائن رسمی بورجی اوده مکدن امتناع ایتش ایدی . بوامتاع سبیله ایش محکمه یه دوشمشدی . بوراده مسئله یکر می شیلینده دکل ایدی . مسئله بودجه حق مسئله سی ایدی ، یعنی ، ویرکی طرح و وضعی اقتداری کیمک النده در ؟ حاکمیت کیمه عأندر ؟ بوحالده منازعه قرال ایله ملت آره سنده ایدی .

هامپدهن محکوم اولدی : هرکس بوکا انتظار ایدیپور ایدی . لکن خلیجان ملی حد اعظمیستی بولش ایدی . ملت او یاندى واسارتی ایچون زنجیرلر حاضرلندیغنی کوزلرینی آچهرق کوردی . بودجه حق آیاقلر آلتیه التجه ، برملتک حقوق سیاسی و انسانیه سنک تحت تهلبکه ده قاله جنی هرانکلیر ایچون عیان بر حقیقت حالی آلدی ؛ بوندن اعتباراً بر دوره مجاهده باشلادی .

۱۶۲۹ سنه سندن ۱۶۴۰ سنه سنه قدر پارلمنتو اصلا آچیلما دی . اون بر سنه لك بر دوره انقطاع اتانسنده حکومت غیر منتظم صورته تأسیس ایتدیکی تکالیفی جبات ایتدی . حکمداره عأند املاک ترهین واستقراضلر عقد اولندی ؛ لکن بومنابعك صوکنه ایرلدى وفلاکت اودرجه آرتدی که ۱۶۴۰ سنه سنده پارلمنتونك بتکرار دعوت ایدلمسنه مجبوریت کورلدى .

پارلمنتونك بوبشنجی اجتماعنده برنجی شارل دیورایدی : « سفائن رسمنی حکومت بر تکلیف ومنبع دائمی حاله قلب ایتمکی اصلا ایسته مامشدر . » بوضورتله حرکت سابقه نك قصورلری اورتولدکن صکره ، قرال شارل : « ارتق ملتک رضاسی اولیه رق ویرکو طرح ایتمامک » وعد نیجیانه سنده بولندی . عوام اعضاسی ایسه شارلک ایستدیکی جهتله یناشمدیغندن ، بونی قرال آکلار آکلماز ، هیچ برشی استحصال ایتیه رك مبعوثانی بتکرار طاغیتدی .

براز صکره ۱۶۴۰ تاریخنده التیجی دفعه اولق اوزره صوکل پارلمنتو طویلاندی . بکی اعضا سفائن رسمی جباتیه مأمور اولان کیمسه لری

اتهام ايدەرك «استدعاى حقوق» وثيقه سابقه سنده موجود شدتلى مطالباتى ارتدirdى . وخلقە خطاباً آتشلى بياننامەلر نشر ايتدى . متعاقباً انكلترەدە وقوعات اودرجە وخيم بررنك آلدى كە ، پارلمنتو مبارزاتى اغتشاش عظيم داخلە ، منقلب اولدى . ۱۶۴۲ سەنەندە شارل لوندرەنى ترك ايتمكە مجبور قالمش ايدى . بر آرزكرە انكلترەك الك عظيم ايكي قوتى بربرى ايله بوغازلاشور ايدى : قرال قوتى پارلمنتو قوتنە مغلوب اولدى ؛ قرال ۱۶۴۸ سەنەندە اسير ايدلمش ، ۱۶۴۹ سەنەندە White Hall سرايى اوكنندە فجيە برصورتدە تكميل حيات ايتمش ايدى ؛ بو صحيفه خونينك تصويرى دها زيادە تاريخه عاندر .

يكرمى اوچسە دوام ايدن بومجادات ايچندە ، بودجه مسائلى يكانە اسابدر ، دنيله مز ؛ لكن انكلترەك مقدراتى اوزرينە اك زيادە تأثير ايدن اسبابك بودجه مسئلەلرى اولدينى شپەدن وارستەدر . پارلمنتو اعضاسنى دعوت ايتمك ايچون قرالك مجبوريت حسن ايتمى پاره تداركى احتياجندن منبئ ايدى . آراده اختلافلى آتشلنديرەرك آرتديران البتە قرالە تخصيصات اعطاسى مناقشاتى ايدى ؛ نہايت غيرقانونى ويركيلرك باخصوص Schifs - money ويركوسنك وضعى مملكتك بتون اھاليسنى حكمدار عليھنە سوق ۱۶۴۸ اختلافلى احضار وتعين ايتمش ايدى .

استوارت خاندانى موقع اقبالە تكرار كتيريلنجە ، احوال تماماً دكيشمدى . ايكنجى شارل سلفلىرى كجى اراضى اجاراتى ايله اراضى وارداتى وحياتجە دوام ايدن تخصيصات قيبيلندن آيرى برقاج منبع وارداتە مالك ايدى . پارلمنتواوكا انجق احتياجات عاديهك تسويه واكاليھ فوق العادە احوال ضروريەك كچيشدىرلسى ايچون تخصيصات متممە اعطا وبونكە اكتفا ايدىورايدى .

بومقدار مجموعى نہاولورايسە اولسون ، بوواردات قرالك خزينەسە كيرر وقرال دە اولنرى قونترولسز وكندى كيفسە كورە ، يعنى حوايج ؛

شخصیہ سنہ ویاخود امور ادارہ بہ بلا تفریق صرف ایلرایدی . بوجہ تہلہ پارلمتودن معاونات تقدیہ الہ بیلکم ایچون قرال کیندی خصوصی حساباتی اعضایہ عرض و تشریحہ مجبور اولیور ایدی ، ۱۶۶۰ سنہ سی قرال اعضایہ دیورایدی :

« قرال اولدیغ کوندن بری ، قرداشلریمہ برشیلین ویرہ مدم ؛ کذلک ہر کون یدیکم یمک سفرہ سندن بشقہ بریرہ کندیلرینہ برضیافت چکہ مدم . اک زیادہ کوچہ کیدہ رک بکا آغیر کلن ، ویت - ہال سراینہ بعضلرکز کلدی ککزدہ ، مظہر اکرام اولہ مامقلغکزدر . سزی سفریہ دعوت ایدہ میورم . قارن طویورمق ایچون قرالک سرایندن چیقوب یمک آرامغہ کیدنلر اولیور . »

برسنہ صکرہ قرال ، کوندن کونہ بالمجبوریہ ارتقمقہ اولان مصارف شخصیہ نک حسابی برای تدقیق عوام قارہ سی اعضاسنک نظر دقتہ عرض ایتدی . عوام قارہ سی ذاتاً قرالک ثروت خصوصیہ سی ایلہ خزینہ عمومیہ نک برآردہ قاریشمانی منع ایدہ رک براصلاحات وجودہ کتیرمکی وبوصورتلہ اموال خزینہ یی دہا مؤثر براصولہ تفتیش ایتکی چوقدن ایستیورایدی . ایشتہ بوفرستدن استفادہ ایلہ پارلمتو اولاییلہ جق انشات و تعمیراتی تعین و حسابلری تدقیق ایتدکدن صکرہ ، سفائن انشا آتی تخصیصانہ اوسنہ مساعدہ ویردی . بو طریق تعقیب ایدیلیرایسہ ، ویریلن پارہ نک معین مقصددن غیریہ کیمیہ جکی و تخصیصات مقدارندن فضلہ مصرف اولیہ جفی امید ایدلمکدہ ایدی ؛ بوامیدلرہ رغماً ، حسابات قطعیدہ مصارفک ینہ دہا چوق کتدیکی تحقق ایتدی . ۱۶۶۸ سنہ سندن پارلمتودہ بر قومیسون وجودہ کتیریلہ رک ، تخصیصات مصدقہ دن متولد اولان مصارف حسابلری تفتیش ایتک ایستدی ؛ بوقومیسون بریچق میلیونق مصارف حقندہ اوراق مثبتہ بولہ میورایدی ؛ حالبوکہ قرال بومصارفک اوستنہ کندی کیسہ سندن دخی صرف ایتدیکنی ادما ایلور ایدی .

قرال ايله يارلمتو آره سنده كي اسكي مجادلات ينه تازه ليور ايدى .  
 بودفعه ايشك ايچنده احتراصات دينه ده اولديغندن ، پارلمتونك تعطيلي  
 دها اوزون سوريور ايدى . آرتق قرال پاره بوله مديغندن كنديسى  
 مشكلات ماليه دن قورتاراجق كي مسه لره درلودرلو وعدلر ايدىور ايدى .  
 ۱۶۷۲ سنه سنده ماليه خزينه سي قايايدى وبوندن طولايي مملكتده عظيم  
 بر بحران حاصل اولدى . تأديه دين ايتمه رك افلاسنى انكلتره تاريخ مالي سنده  
 يالكرز بر دفعه بوزمانده عادتاً اعلان ايدىور ايدى . لكن انكلتره  
 دانلرينك حقي و ضرر لرني صكره دن اوده دي .

قرال ايكنجي ژاق زماننده ، پارلمتو ايله مناقشه دهاشدتلي اولدى ؛  
 قرال پارلمتونك مساعده سي اوليه رفق ويركي طرحه قالدشور ايدى .  
 يعنى ، حكم مستبدانه يه انكلتره قراللى الان متبايل كورينور ايدى . فقط  
 بونك نتيجه سي ينه وخيم اولق لازم ايدى . نته كيم ۱۶۸۸ اختلالى اوزرينه ،  
 شيمدى اوچنجي ويلهلم دوراثر صندالى قرالته صعود ايدىور ايدى .

كيلومك قراللى ، اللى سنه دنبري استحصالى ايچون چاليشيلان قواعد  
 نهايت انكلين قومنك ظفرياب اولمسيه توأم عدايدلك لازم كلير . نته كيم ، خلق  
 بو قواعدى در عقب برشكل نظامي يه افراغ ايتمه چاليشدى . ارتق بوندن  
 اعتباراً ، حكمدار ايله ملتك ثروتلى آره سنده غير قابل مرور برخط فاصل ،  
 يا خود ديوار وجوده كتيريلدى ؛ او آيري او آيري اولدى وتخصيصات  
 حكمدارى Liste - civile تماماً تشكىل ايتدى . اوزمانلره قدر تاجداره  
 مختص پاره لر ايله وظائف حكومه تاء اموال آره سنده فرق يوق ايدى .  
 هرايكى نوع اموال ، تاجدارك يد اداره سنده ايدى . شيمدى قرال خانداى  
 اداره سنه مخصوص معين وثابت برمقدار تعيين ايدلك ايجاب ايدىور ايدى .  
 انكلتره ده تخصيصات حكمدارى يه تاء مبالغ اوزرينه ثابت وغير قابل اجتناب  
 بر طاقم مصارف علاوه ومثلاً ديون عموميه فائضلى ، بعض تخصيصات  
 فوق العاده تخصيصات حكمدارى ايله برابر مذاكره وقبول وبرنوع عد

ایدلدی و بونلر انکلز بودجه سنده تخصیصات ثابته نامیه یاد اولندی .  
بونلردن غیرى بالجله تخصیصات هر سنه ایشه بوتاریخن اعتباراً پارلمنتوجه  
مذاکره وقبول ایدلک قاعده اولدی .

### آمریقاده بوردیه مقننک تاریخی

۱۷۶۵ تاریخنده انکلتره پارلمنتوسی آمریقانک حفظ وصیانت و حمایتی  
ایچون مرکز حکومت طرفندن صرف ایدلش اولان مبالغه ، بواندینی  
اطه سندن آمریقایلیری ده تشریک ایتک ادعاسنده بولنیور ایدی . بوسبيله  
انکلز عوام قماره سی آمریقاده تطبیق ایدلک اوزره بر تمغا ویرکوسی  
احداث ایتدی ؛ کندی باشنه انکلتره پارلمنتوسنک وضع ایتدیکی بو ویرکی  
ایچون آمریقانک رأی صورت مامش ایدی . حالوکه آمریقا واسسال اولسه  
دخی ویرکو وضع وجبایتی حقنی اوزمانه قدر انحق کندییی استعمال  
ایتمش ایدی . بر فالغه محل ویر مامک اوزره انکلتره ناظری ژور ژغره نویل  
آمریقاه تطبیق ایدیه جک بویکی ویرکی ایچون پک احتیاط کارانه ومتبصرانه  
حرکت ایدیور ایدی . بو ویرکونک جبایتی وظیفه سی بالخاصه یرلی تحصیلدارلره  
حواله و بوکا صورت مخصوصه ده دقت اولندی .

بدایتده احوال سکونت ایچنده ایدی . لکن براز صکره ویرژی محلی  
مجلس اداره سی ، اعضا سندن Papick Henry اسمنده برینک تأثیر و تشویق  
ایله آمریقادن وکیل بولمندیی حالده انکلتره پارلمنتوسی طرفندن تأسیس  
ایدلش اولان بو ویرکویی طایمق قابل اوله مدیغنی اعلان ایتدی . ویرژی  
مجلسی دییور ایدی : « آمریقاده ساکن اهالی اوزرینه ویرکی وضع و طرح  
ایتمک حق یالکیز آمریقا مستعمره سی هیئت عمومی محلیه سنه عاڈ بر  
حقدر ! »

ویرژی مجلسنک بو اعتراض و مخالفتی قیغلجیم خدمتی ایفا ایتدی .

بوصورتله بتون آمرىقاليلر آياقلاندى. هر طرفدن تعيين و انتخاب اولنان قوميسيونلر مسئله يى مذاكره ايتمك و قونغره عقد ايتمك اوزره واشينغتونده ظويلانديلر. قونغره نك قرارى شويله ايدى : « حكومه، قراله تأديه ايديلن هر وىركى ملتك برعطيه اختياريه سى اولديغندن ، بيوك برىتانيا پارلمنتوسنك قولونى ايشلرينه قارشىهرق اونلرك كيسه لرندن بر وىركى طلب و ذات حكمدارى يه اعطا ايتمى انكليز قانون اساسيسنه مخالف و اساساً غير موافقدر. آمرىقانك تكلم ايتديكى بوجهلر بر عصر اول انكليزلرك كندى قرالرينه قارشى حقوق داخليله حريتلىرى محافظه ايتمك اوزره سويلدكلرىنى تكرار دن عبارتدر.

بويله بر غيلانى كورنجه ، انكلتره پارلمنتوسى ۱۷۶۱ سنه سنده تمغا نظامنامه سنى فسخ ايدى . لکن بر مدت صكره انكلتره حكومتى حاكميت و آمرىتنه قايله رق تمغا وىركوسى يرينه عادى جام اوزرينه ، كاغد ، بويلا و چاي اوزرينه بر طاقم رسملر قويدى .

بو درت وىركونك نسبتي خفيف ايدى : دردينك وارداتى مجموعى بر ميلون فرانكى كچمه جك ايدى . ذاتاً پاره مسئله سى و مقدارى ارتق موضوع بحث اوليور ايدى . آمرىقاده دائماً تكرار ايديلور ايدى : كيسه لرمنز طول و حاضر ؛ لکن بز وىركى ويره جك ايسهك ، حقوقه ماناك حر افراد وطن صفتيله وىريرز ، اسير كچي وىركى وىرميز ! « واشينغتون بومسئله يه دائر خاطر اتنده دييور : « مسئله نهدن عبارتدى ؟ نه حقنده مناقشه ايديلور ايدى ؟ چايك كيلوسى اوزرينه تأديه سى لازم ۶ پاره نك وىريلوب وىرلما مسندن مى ؟ خير ! بزم رد ايتديكمزشى بوبابده كى جبايت و طرح حقنك انكليزلره عائد اولمديغندن عبارتدر ! »

انكلتره پارلمنتوسنده بيله بعض بنى طرف كيمسه لرهر قومك وىركولرىنى كندى وضع و طرح ايتمك حقنده بولنديغنى سويلديلر . حتى دينليور ايدى : « عوام قاره سنده بزم تصديق ايتديكمز وىركيلر كنديمز حقنده در .

آمریکا ایچون بز نه یاپیورز؟ آمریکا نواحیسی حقنده انکلتره نواحیسنک وکیللری صاحب امرایش کی حرکت ایدیور. و عالمک جینه قاریشورلر. البته بز آمریکا لیلرک جینده اولان پاره یی کندی مساعده لری اولمینه آلمقده حقلی دکلز!

آمریقالیلر انکلتره یی بویکی ویرکو قانوتی رفع ایتک اوزره جبر ایتک ایچون ارتق انکلتره امتعه سی استعمال ایتماکه قرار ویردیلر. وبالجمله آمریکا نواحیسنی بو قراره الحاق ایتدیلر. آمریکا قادینلری مرکزدن، یعنی انکلتره دن کلن بالجمله، اشیای ترینه یی بر اقوب آتیورلر ایدی. مطبوعات قادینلری حسیات و ظنرورانه سائقه سیله هر درلو ظاهری اسباب تزیندن تجرد ایدرک یوکسک بر اثر حیت کوسترمش اولدقلرندن تبریک ایدیور ایدی. بو ائناده «بوستون» شهری مسلحاً انکلزلره قارشو مقاومتیه باشلادی و بیوک بر نام قازاندی.

انکلتره عوام قماره سی تدبیر واحتیاطی البدن بر اقدینی ایچون ۱۷۶۷ قانوتی کری آلدی، لکن لغو ایدیلن رسومات یالکز جام، بویا و کاغد اوزرینه موضوع اولاندلردن عبارتدی. آمریت وحاکمیتی کوسترمک ایچون ینه چای ویرکوسنی لغو ایتیه رک بر اقدی. (۱۷۷۰ سنه سی). بو اهمیتسز بر ویرکی ایدی؛ یالکز بر قلم اوزرینه خفیفجه موضوع اولدیغندن، سنوی انجق ۳۰۰ بیك فرائق واردات تأمین ایده جک ایدی. لکن بر قاعده دوامی غیر قابل تحمل عد ایدلایکندن آمریقانک حرب استقلالیسنه بر سبب اصلی و قیغلیجم خدمتی ایضا ایتدی.

بوستون عصیان وقتالی ایله هند قومپانیه سنه عائد سفائنک یغما ایدیلرک خموله سنک دکزه آتیلسمی و بتون آمریکا مستملکه سی داخنده جای ایچمه نک منع ایدلمسی آمریکا عصیانیه مبدء تشکیل ایدیور ایدی، توالی ایدن اختلاللر ۱۷۷۰ قانونه آمریقالیلر طرفندن جواب دیمک ایدی. انکلتره بعض سوزلرینه رغماً الا آن عنانده اصرار ایدیور ایدی. آمریکا

۱۷۷۴ سنه‌سنده فيلادلفياده عقد ايديلن برقونفرده حقوق بياننامه‌سنى، قرارلشد بريور ايدى : « داخلى وخارجى اولق اوزره امريقاليلرك رضاسى آلميه‌رق وضع ايديلن وآمريقا تبعه‌سنك وارداتنه طوقونان ويركيلر مردوددر . » ۱۷۷۵ تاريخنده له كسينقتونغ مصادمه حرييه‌سى اوليور ؛ آمريقا اردوسى تشكىل ايدىيور ؛ واشينغتون اردونك باشنه كچيور . ۱۷۷۶ سنه‌سنك تموز دردنده آمريقانك استقلالى اعلان ومحارب‌يه ۱۷۸۲ سنه‌سنه قدر دوام ايديليور . ۱۷۸۳ سنه‌سنده صلحنامه امضا وآمريقانك استقلالى تصديق اوليور .

بواننده هنوز حربه دوام ايديلير ايكن انكلتره پارلمتوسى چاى اوزرينه موضوع رسم قانونى لغو ايدىيور وارثق بوندن بويلا انكلتره پارلمتوسى طرفدن آمريقا يه عائد ويركى قانونلرينك وضعندن فراغت ايدلديكى صورت مخصوصده اعلان دخی ايديليور .

### پروسيا ده برده حقى

۱۸۵۰ تاريخنده اعلان ايديلن قانون اساسى برلسان صريح ايله واردات ومصارف مملكتك ملت وكيللى طرفندن تصديق ايدلسى حقى قبول ايديليور ايدى . لكن ۱۸۶۲ سنه‌سنه قدر بو حقه اولدجه مهم ضربه لر اورولدى .

شويلا كه ۱۸۶۲ تاريخنده لانتاغ مجلى يعنى پروسيا مجلس مبعوثانى تشكيلات عسكريه مصارفه قارشولق اولق اوزره حكومتك تكليف ايتديكى تخصيصاتى بودجه‌دن چيقارتيور ايدى ؛ پروسيا حكومتى عمومى ومجبورى وظيفه عسكريه اصولنى تطبيق ايتك ايستديكى ايچون سراينه فضله تخصيصات طلب ايدىيور ايدى . بونك اوزرينه باش وكيل پرنس بيسمارق بودجه‌نى ملت وكيللرينك اتندن شدتله كرى يه آلدى وبراى

تصدیق بودجه لایحه‌سی مجلس اعیانه ویردی . اعیان مجلسی بو بودجه‌ی  
تصدیق ایتک خصوصنده بیوک بر اثر صنعت کوستردی پرنس بیسارقی  
نمون ایتدی .

دیمک اولیورکه ۱۸۶۳ سنه‌سی بودجه‌سی آرای عمومی ملت ایله  
تعیین ایدلماش اولان یالکز مجلس اعیانک تصدیقی حاوی ایدی ؛  
ایشته بو بودجه ۱۸۵۰ قانون اساسیسه مخالف اوله رق غیرقانونی بر  
صورتده موقع اجرایه وضع اولندی . مبعوثلر طرفندن ایدیلن بهوده  
اعتراضاته رغماً ، اوچسنه پروسیا بودجه‌سی بوضورت غیر قانونیه‌ده  
یعنی قانونشکنانه حرکاتده دوام ایدیلدی . صیرتی صیرتی پروسیانک بو  
یولده درت بودجه‌سی اجرا ایدیلدیکی حالده تصدیق قانونیه‌یه جداً اقراران  
ایتماشدر .

هرنوع اجرا آتک بر نظریه تشریعیه و تصویبیه‌سی اولق لازمدر ،  
پرنس بیسارقی بونظریه‌ی بولمقده مشکلات چکمدی ؛ اوکا نظراً بو  
حرکتک اسباب مشروعه‌سی بوندن عبارتدر :

« مبعوثان مجلسی بودجه‌ی تصدیق خصوصنده منحصرأ بر حق  
ادعاسنده بولنه‌ماز ۱۸۵۰ سنه‌سی قانون اساسیسی قوه قانونیه‌نک ایکی  
مجلس ایله قرال برابرجه اولدینی حالده نافذ اوله‌جغندن بحث ایدیور  
ایدی . اراده بر اختلاف اولورسه کیمک ترک و فراغ حق ایدره‌ک قبول  
مغایبت ایده‌جکی مصرح دکلدر . حالبوکه بودجه تصدیق ایدلماشدر ؛  
بودجه‌نک عدم تصدیقی انتظامسز و نظامسز برشیدر ؛ بوکی احوالک  
ظهورنده مسئله‌نک نه‌صورتله‌حل ایدیله‌جکنی قانون تعیین ایتیمور . بوراده  
اک ایسی ائتلاف حاصل ایتمکدر . لکن بوائتلاف حاصل اولمازایسه ،  
برمنازعه و مصارعه ظهور ایدر . بردولتک حیاتی بویله منازعه‌لر ایله  
طوره‌ماز ؛ بناءً علیه بومسئله‌ی قوت حل ایتیلیدر ؛ یعنی قوت کیمک  
النده ایسه ، اوجهت دیلدیکی طرزده مسئله‌ی حل و فصل ایدر ! » باش

ويكلك شدت لسان فصيحانه سي مسئله يي مجادليه كتوريور ايدى . مسئله نك آلائيني مختلف رنكلرك آيريجه حكايه سندن اينسه ۱۸۶۶ سنه سنه نقل كلام ايدى : پروسيا ايله آوستريا آره سنده حرب آچيلور و مجلس مبعوثانك ارزوسى خلافه اجرا ايديلن تنسيقات عسكريه سايه سنده صادوا مظفرتي قرانيلور . واصلاحاتك عملي فائده سي آكلاشيلور ؛ بوجهته مجلس مبعوثانك حكومه قارشو ترك سلاح ايتسي ضرورى حالي آليور .

لكن اصل شايان دقت اولان جهت : بواشاده قرال ايله ناظري ارتكابه بالضروره مجبور اولدقلى قانونشكانه حركتلرندن طولاني شوصورتله مجلس مبعوثانن عفو طلب ايديورلرايدى :

« بوصول سنه لده بودجه ملتك و كيللري ايله برابر هم ائتلاف اوله رق تصديق ايديله مامش ايدى . بودوره ائناسنده اجرا ايديلن مصارف عموميه براساس قانوني ومشروعه مستند دكلدر « ديمك قرال قانونشكانه حركتي اعتراف و بوندن صكره دائره قانونيه به دخول ايچون مبعوثانك كنديسنه معاونتي رجا ايديور و آرتق بردها بوندن صكره بوقاعده نك اخلال ايدليه جكني تأمين ايلور ايدى : بوندن بويله ارامزده برزمان اختلاف وجدال اوليه جقدر . بوالماناده دخی بودجه حقوقك نه قدر كوكلشمش برقاعده اولديغنه واكتساب مظفريت ايله قوتنى آرتدرمش اولان برحكومتك بيله بوخقوقه بردرجه رعايته مجبور اولديغنه دلالت ايدر .

### فرانسه ده بودجه حقنك منشأ

فرانسه ده بودجه بوسبتون يكي برشيدر . انكلتره ده فصل صفحه لرندن كچيلدي ايسه ، فرانسه ده اوليه صفحه لرندن كچيلشمش ومقصده برازدها صكره وصول قابل اولمشدر ؛ بوكا مقابل انكلتره دن دهها زياده منطقي بر اصول وضعي ايچون امكان وجوده كلكشدر .

## ۱ - وارداتك ملت و كيلرى طرفندن تصديق :

فرانسه ده اون آلتنجى عصر ك نهايتلرينه طوغرى هر كس طرفندن قبول ايدلمش نظريه يه كوره ، آرتق ملت و كيلرى ، و ( نه تا ) لرك رضاسى اولمديقه ، قراللرك و يركى وضع و طرخى حقنه مالك بولمقدقلىنى ادعا ايتك ممكن اوله مازدى . حالبوكه ، فرانسه قراللى ده ا اوللرى راساً و يركى وضع ايتك حقنه مالك دكل ايديلر . قرون وسطاده قبول ايدلمش برقاعده يه توفيقاً ، قرال ك مالكانه لردن آله جنى واردات ايله اداره مصلحت و اكثا ايتمى لازمه دن صاييلورايدى . فوق العاده احوال ظهور ايدرايسه ، مثلاً بر حرب اولورده بو واردات غير كافى كلير ايسه ، قرال فوق العاده منابع وارداته مراجعت ايدر . و بو حالده بتون قرالغه شامل و يا خود قراله تابع مالكانه يه عائد اوله رق ، عمومى برويركى وضع ايلر ايدى . فقط بو حالده قرال ايچون دره بكلرى ايله پاپاسلردن و شهرلردن استحصال رضايتمك اقتضا ايدر ايدى . چونكه ، كندى و ير كيلرلى كنديلرى وضع ايتك اوزره شهرلر ، دره بكلر چوقدن قراله حقلرلى تصديق ايتدير مشلرايدى . ايشته فرانسه قراللى ، خلقك مساعده سنه مظهر اولق ايچون ، بو صورتبه « نه تا زه نه رو » لره مراجعت ايدرلر ايدى .

لكن چوق اسكى زماندن برى قرال ، كندى صلاحيت حكمرانىلى ايله و يركى وضع ايتك حقنى ا كتسابه جهد ايتمش و بوكا قسماً موفق اولمشدر . مثلاً : فرانسه ده ۱۳نجى عصرده « معاونات » تقديه دينلن و ير كينك جياتى ايچون قرال دره بكلره مراجعت ايده جكى يرده ، دره بكلرك تبعه سنه طوغرىدن طوغرى يه مراجعت ايتمش و بعض احوالده مقاومت معروض اولمش ايسه ده ، دره بكلرك رضاسى اوليه رق تبعه سندن و يركى طويلاندينى اولمشدر . نته كيم ، ۱۳۶۰ سنه سنده قرال ژانك فديئ نجاتى تايديه ايچون بويولده حركت ايدلمشدر .

بواننده قراللر شهر و كوى خلقى خدمت عسكريه يه دعوته ، اجرا

و توزیع ایتدکاری عدالت نامه حقلی ایدیلر ؛ قرالیر برتهلکه عظیمه اشناسنده الی سلاح طوتار هرکی سلاح آلتنه نفیر عام صورتنده طوبلایه بیلیرلر ایدی . لکن یواش یواش بو حقلرینی تبدیل و خدمت بدتییه نفداً ویرکییه تحویل ایتدیلر . فرانسهده فیلیپ لوبیل نفیر عام طوبلایه جنی یرده ، بوندن واز کچهرک بتون تبعه سی اوزرینه عام وشامل بر ویرکی وضع ایتدی .

بونکه برابر ، بوکی احوال فرانسهجه استثنائاتدن صاییلیر . ۱۴ نجی عصرده فرانسه نك غیر قابل انکار اولق اوزره قبول ایتدیکی . دستورە نظراً ، عمومی بر ویرکی نه تازده رالیرک رضایی اولدقجه ، اصلاً وضع وجابت ایدیله من . ۱۵ نجی عصرده ویرکی وضع و طرحه رضا حق عادتاً نه تازده رالیرک یکانه حق اولمش ایدی . ۱۶ نجی عصرک نهایتلرینه طوغری ایسه ، بو حق تمامیه غائب اولدی . بو حقندن فراغت اولاً نه تازده رالیر طرفدندر ؛ بالخاصه ۱۵ نجی عصرک نصف اولنده بو فراغت کوریلور .

فرانسه اینکلیزله قارشو اجرا ایدیلن متمادی حربلر سوقیه یورولمش و صلحه صوصامش ایدی ؛ بو جهته ملت مظفر و غالب قرالیرک آغوشنه آتیلدی . ۱۴۳۵ سنه سنده تورور ۱۴۳۶ سنه سنده اورلئان شهرلرنده ، نه تازده رالیرک اسکی معاونت aide و بوی : taille « ویرکیلرینی دائمی تکالیفدن اولق اوزره بر قاعده قبول ایدیورلر ایدی . واقعا بو ویرکیلر چوقندن فعلاً دائمی ویرکی حانه کیرمش و خلق دخی بونلره آلیشمش ایدی .

۱۱ نجی لوئی زماننده نه تالیرک حقلرندن فراغتلی ده تامل اولدی ؛ بونک اوزرینه حقوقشناسلر ویرکی وضع ایتمه نك حق قرالیدن اولدقنه دائر بر طاقم نظریات بیله قوردیلر . بو زمانک افکارینه کوره : اسکی روماده ایمپراطورلر ویرکی وضع ایتمک حقنه مالک ایدیلر ؛ بو حالده فرانسه قرالیری ایچونده بو حق تصدیق ایتمک لزوم و ضرورت واردر .

لکن ، اون برنجی لوئی وفات ایتدکن صکره اجتماع ایدن نه تازده -

نه رالر ويركيلرك ملت طرفندن مظهر مساعده اولسي نظريه سني قبول ايتدكدن ماعدا ، تطبيقه ده امكان بولديلر . شمدى سه نيورلر ايله پاپاس وشهرلر ، دره بلكل زمانندن قاله بر حق اولديني ايچون دكل ، نصفي وركيلري تاديه ايدن خلق اولديني جهتله يني تاديه ايدن تصديق حقنه ده مالك اولسي لازم بولديني سبيله ، بو نظريه يي مدافعه ايدنيورلر ايدى . امدى وركيلر براز تنزيل وتعديل ايديلدى . ويالكز ايكي سناهچون قبول اولدى . حتى واقع اولان تخصيصات SubSides آنجق شو شرط ايله قبول ايديليورايدي : قرال ايكي سناه صكره بهمه حال نه تازنه رالري اجتماعه دعوت ايدم جكدرد . .

قرال هر دلرو وعدلرده بولدى ، لكن بردفعه مشكلات ايچندن چيققدن صكره ، سوزلريني طومتغه لزوم كورمدي : يواش يواش قرااك نفوذى آرتيور ايدى . ١٦ نجى عصر دن اعتباراً وركي وضع ايتمك خصوصنده فرانسه قرالرينك حقى تاميله قوتلشمش ايدى .

واقعا ١٦ نجى عصر ك نصف اخيرنده قرالرك ينه تخصيصات آلمق اوزره نه تازنه رالري دعوت ايتدكاري اولدى ؛ فقط بودعوت ، مجرد تحصيل تكاليفي تسهيل ايتمك مقصدينه مبتنى اوليورايدي .

اسكى قاعده لرى اونو تمي برملت ايچون قولاي اولمديغدن طولاي ، افكار الان اسكى حقوقه ميال ومتوجه ايدى . بته كيم ١٦١٤ سنه سندن صكره ؛ مكلفينك منافعي محافظه ايتمك اوزره نه تازنه رالرك يرينه قائم اولديغنى كورهن پارلمنتوريله بواسكى قاعده لرى احيا ايدنيورلر ايدى ، هر كسك فكرندن چيقييور ايدى كه : وركي ملك كندى وكيللري طرفندن سربستى تام ايله مناقشه وقبول ايدمك لازمدر . »

بالخاصه بوقاعده ١٨ نجى عصر حكما سى طرفندن بتكرار ميدان مباحثه ومناقشه يه چيقاريلدى ، مونتسكيو روح القوانيتنده بوقاعده يي شدتبه مدافعه ايدنيورايدي . ١٨ نجى عصر ك نهايتلرينه طوغرى بو

حقيقت هر كسك فكرينه پك زياده يرلشدى : بناء عليه ١٧٨٩ اختلال كيرنده اك اول بونقطه حل اولندى وملتك بالذات ديونى تصديق حقى قبول واعلان ايدلدى .

اختلالدن صكره ، دولتك ويركودن باشقه ماهيته بولنان حاصلاتى دى هيات قانونيه مذكوره و مناقشه ايدلك اساسى قرارلشديريلدى .

٢ — مصارفات عموميه نك مذاكره سيله قبولى .

فرانسه نه تازه نه راللى ، اعطا ايدى جكلرى تخصيصاتك صورت صرفدن زياده تصويب واعطاسى ايله مشغول اولمقدى ايدلر ؛ تخصيصاتك صورت صرفه دائر نظارت و تفتيشاتده بولمق حقى حاز اولدقلى نادرآ ادا ايدلر ايدى ؛ بعضاً مديعاتده بولنسه لرده بومسئله ده دائر اصرار ايتزلرايدى .

مصارفات عموميه نك مقدارى مناقشه و صورت صرفنى تفتيش ايتك ايچون فرانسه ده جدى اوله رق واقع اولان مديعاتدن اك مهمى ١٣٥٥ سنه سنده قرال ژان توبل زمانده اجرا ايدلمشدر . ايمدى بوسنه دعوت ايدلن نه تازه نه راللى طويلانه جق ويركونك صورت جبايته نظارت ايله برابر ، ويركودن منحل حاصلات دولتك نه صورتله صرف ايديله جكنى دى نظارت و مراقبه آلتده بولنديره جقلر ايدى ؛ قرالدى آلان بوحق اوزرينه نه تازه نه راللى كندى ايچلرندن مخصوص آيردقلى برطاقم كسه لر ايله بو وظيفه ني اجرا ايتديرديلر ؛ تفتيشاته مأمور اولان نه تازه نه راللى اعضاسى مجلسه معلومات ويره جكلر و نه تازه نه راللى دى ايسته دكلرى زمان اجتماع ايديله جكلر ايدى . ١٣٥٥ سنه سنده وجوده كلن بوتشكيلات پك آز زمان دوام ايتدى . حرب نهايت بولهرق صلحنامه امضا ايدلدى كدن صكره ١٣٦٠ سنه سنده قرال طرفندن اصدار اولنان بر امرنامه ايله نه تالر طاغيدلى و قرال وركى حاصلاتى ايسته ديكي كى صرفه قابليت قازاندى . و حريته نائل اولدى .

١٧٨٩ انقلابى انسانده وركينك ملت وكيلى طرفدن رضالرياه تعيين و تصويب ايدلسى نه تازه نه رالر طرفدن تقدير ايدلى ايسده ، بالاخره تشكىل ايدن دوره انقلابيه مجالس عموميه سى بوحقيقى تماميله ادراك ايتدى؛ وارداتك ملت وكيلى طرفدن تصديق ايدلسى قاعده سنك الكطيسى وبيوك نتيجه سى مصارفك دخى او ملت وكيلى طرفدن تصديقدر. ايمدى بوجهته ، ١٧٩١ قانون اساسيسنك مختلف محالرنده بوحقندن بحث ايديلپور ودينليور :

« قانون اساسى وظائف و حقوق آتیهى صورت منحصرده هیئت قانونیه ترك ايتمشدر [ ١ ] .. [ ٢ ] دولتك مصارف عمومیه سنى تعيين و تقرير ايتك [ ٣ ] تكاليف عمومیه سى وضع و تأسيس ايتك ... » ايشته مصارفات عمومیه نك مذاكره ايديلهرك ملت وكيلى طرفدن قبولى دخى بوضورتله قاعده حاله كيردى .

٣ — مصارف و واردات عمومیه نك مقایسه سى ايله تصدیق .

دور اخيرك بودجه سى واردات و مصارف عمومیه نك حقيقى بر مقایسه موقوته سندن عبارتدر ؛ بومقایسه سى اجرا فكرى هر مملكتده اولدينى كې فرانسه ده اولدجه اسكيدر. فرانسه نك اسكى قراللى مملكتك احوال ماليه سنى بيلمك ايتدكلرندن ، موازنه ماليه لر، پروژه لر وجوده كتيريلسنى امر ايتمشدر .

بوقيلدن اوله رق وجوده كتيريلكه باشلايان جدوللره ، ١٤ نجى عصردن اعتباراً زمان زمان تصادف ايتك ممكندر . فرانسه نك ماليه باش كتخدالرى طرفدن ترتيب ايديلهرك نه واردات و نه مصارف عمومیه سى تماماً و عیناً احتوا ايتمين بو كې جداول تخمينه غير معين دورلرده ياپيلمشدر . ١٣١٤ سنه سنده فيليب لوبل زماننده وارداتك قسم صافيسنى كوستره جك و واردات محليه ايله قبايلش مصارف محليه سى اصلا احتوا ايتمه جك بر صورتده بر موازنه ترتيب اولمشدر .

دها منتظم امور ماليه پروغراملى ، سوللى زماننده ياييلمشدر .  
 ۱۵۹۸ سنه سنده قرال طرفندن اصدار اولئان برامره كوره ، هر سنه  
 ابتدا سنده بر « جدول قرالى » ياييله حق و بونده واردات و مصارف دولت  
 مقيد بولنه جقدى . سوللى دن صكره بر جدول سنوى ترتيب ايديله مامشدر .  
 ريشه ليونك زماننده ( ۱۶۳۰ ) ينه سنوى جداول ميدانه چيقيور .  
 بالخاصه قولهر ، سنوى جداول تخميه ترتيب و بورايه حكومتك منابع  
 وارداتى ايله مصارفى ضايت كوزل و مفصل صورتده احتوا ايدن جدوللر  
 ربط ايديور . بواصول ۱۴ نجى لويئيك دوره نيابتنده بر آرز دها زياده  
 اكمال ايدلدى . آرنق كرك واردات و كرك مصارفك تخميننده دها حقيقى  
 اصللر آرانمغه باشليور ايدى .

مشهور ماليه شناس « لاو » ك ظهورى ايله بوتدا بيرينه اونوديلور ؛  
 فرانسه مصارف و وارداتك مقايسه سى فرانسه دوره سابقه سنك آنجق  
 صوك زمانلرنده تكرر ميدانه چيقيور . شويله كه ، نه كدر نام ذات سوللى  
 ريشه ليو ، قولهر ك افكارى تعقيب و امور ماليه يى هر كه عيان ايتمك  
 دستورينه منقلب ايديور و ۱۷۸۱ سنه سنده پك مشهور اولان « حسابات  
 ماليه » سنى نشر و اعلان ايلور تاريخچه پك قيمتدار اولان بو وثائق ماليه  
 حقيقى بر بودجه اولمقدن اوزا قدر : چونكه ، ينه تخمينات نه فوق العاده  
 جدى و نه تام و مكملدر . حقيقت حالده نه كدر ك بو حسابارى بودجه ماهيتى  
 حائر « بر سجل تخمى » دكلدى ، بلكه وارداتك و مصارفك تخمى بر  
 تقدير وسطى سندن عبارتدى .

« ۱۷۸۹ سنه سنده قونستيتوانت مجلسى وىركو تصديقك موقوتيتى  
 تعين ايتديكى كى ، ۱۷۹۱ قانون اساسيسنده شويله دينليور ايدى :  
 تكليف عموميه هر سنه هيئت قانونيه ده مذا كره ايله قبول ايديله جكدر .  
 اكر اشبو تكليف سنه سابقه نك صوك كونه قدر بالندا كره قبول و تجديد  
 ايدلر ايسه ، حكمرلى يكي سنه ايچون دوام ايدمه جكدر . » ۱۷۹۱

سنة سی قانون اساسینک بو حکمی فرانسزلر ایچون الان باقیدر؛ ویرکی مأذونیتک هر سنة تکرار ایدلسی بو حکمه نظراً فرانسزلرجه ضرورت حکمنده در.

مصارف عمومییه کلنجه، اختلال دوری آدملری از چوق ترددلدن صکره، بونی ده قرارلشدیردیلر، ومعارف عمومییه نکه ده سنوی اولمسی قبول ایتدیلر. ایشه اختلالدن بری واردات ایله معارف عمومییه نکه مقایسه سی بالاجرا اده لرنده موازنه وجوده کتیرلمسنة غیرت ایدلمکده در. ایشه بو جهته درکه واردات تخمیناتی ایله جدول مصارفات قارشولشدیرلمقده ومصارفات عمومییه ایچون سنوی جدوللر ترتیب اولمقده در. بو مقصد ایله ۱۷۹۱ قانون اساسیسی بروجه آتی تعیین وظائف ایدیور:

«نظار هر سنة هیئت قانونیه، مجلس کشاد ایدیلر ایدلز، اجرا ایده جکلری مصارفه دائر بر خلاصه حسابیه تقدیم ایده جکلردر.»  
«دیرکتوار حکومتی زماننده قبول ایدیلن قانون اساسیده دینلیور.»  
«حکومت هر سنة مصارفات عمومییه نکه بر دفترینی مجالس قانونیه دن برینه تحریراً تقدیم واحوال مالییه یی عرض ایدر.»

۱۷۹۹ سنة سنده یاپیلان قانون اساسیده بودجه دها آچیق ایضاح ایدیلیور: «حکومت، دولتک واردات ومصارفی، هر سنة یاپلقده اولان بودجه قانوننه توفیقاً اداره ایدر.» فرانسه ده بودجه حقوقه اساس اولان وثائق بوندن عبارتدر.

بر چوق کیمسه لرك فکرینه کوره، فرانسه دوره انقلابیه سنده بودجه تخمینات حقیقیه سنک موجود اولدیغنه قناعت قابل اوله ماز؛ قوانینده کی صراحته رغماً، تخمینات یوق ایدی؛ چونکه فوق العاده انتظامسز دورلرده دائماً اولدینی وجهله، فرانسه یالکز کونی کچیریور، او یولده حیاتی ادامه یه چالیشیور ایدی. قونسولسلق وسعی برنجی ایمرطورلق زماننده بیله فرانسه ده جدی بر بودجه یه تصادق ایدیه میور.

قورسيقه‌لى داهى شېرك فرانسىيە منتظم بودجه اصولى ادخال ايتديكى ادعا ايدىلمكده در . فقط بوادعايه بيوك خطا نظريه باقانلر دها چوقدر . ناپوليون دورينك الكيوك فالخى اولق اوزره كوستريلن شيلردن برى ده بودجه بولنامسى نقصانيدر .

ناپوليونك سقوطندن صكره ١٨١٤ سنه سى وجوده كلن شرطنامه ده بودجه دن بحث ايديلور؛ فقط ره ستوراسيون دورى آرتق بودجه نك اهميتى كاليله ادراك ايتمش اولديغندن ، بودجه يه بالعمل صاريلور و بوندن اوزون درين بجه بيله لزوم كورولور آرتق بوندن اعتبار ائملىكتك اعتبارى وحسن اداره مملكت ايچون بودجه نك قطعياً ضرورى اولدينى هر كس نزدنده تحقق ايديلور؛ بوسيله منتظماً هر سنه كله جك سنه مالىه واردات و مصارفك بر جدول تخمينيسى اعتنايله ترتيب اولنيور . فرانسه بودجه حقوق جديده سى ايچون ١٨ نجى و ١٠ نجى شارل دورلرى پك زياده شاين دقتدر . چونكه فرانسده بارون لوتى ورووا كې مانه ناظرلرى ظهور ايدرك بودجه ايچون اك مهم اولان قواعد و اصول حقوقيه بوزمانده قبول واجرا ايديلور .

- مابعدى وار -

دارالفنون معلملرندن

زهدى